

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi.(2023). Toshkent: Adliya vazirligi
2. Бойко В.В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и на других. - М.: Филинь, 1996. - 256 с.
3. Барбанова М.В. Изучение психологического содержания синдрома «эмоционального сгорания»// Вестник МГУ.–сер.14, Психология.– 1995.–№1. –стр.54-58
5. Словарь-справочник по социальной работе/ Холостова Е.И.–М.:Юрист, 2000г.–424с
4. Таранова О.В. Синдром эмоционального выгорания (СЭВ) и хронической усталости (СХУ) как факторы профессиональной успешности (на примере педагогов-мастеров вождения): Автореф. дис..... канд. псих. наук. - М., 2014.
6. Сурженко Л.В. Синдром психического выгорания преподавателей высшей школы: ценностно-смысловой аспект: Монография / Л.В. Сурженко. - Краснодар: КубГАУ, 2014. - 159 с.
7. Топчий Л.В. Кадровое обеспечение социальных служб: состояние и перспективы развития.–М, 1997.
8. Синдром сгорания. Защитные механизмы.–Меры профилактики//Вестник РАТЭПП.– 1995. –№1
9. <https://lex.uz>

BARQAROR RIVOJLANISHNING XALQARO VA MILLIY MAQSADLARIGA ERISHISHNING AMALIYOTI VA ISTIQBOL YO‘LLARI

Abdusoatova Marjona Xayrulla qiz
ISFT instituti 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada barqaror rivojlanish tushunchasining mazmun-mohiyati, uning xalqaro darajadagi asosiy maqsadlari hamda O‘zbekiston Respublikasida ushbu maqsadlarga erishish yo‘lida olib borilayotgan siyosat tahlil qilingan. Shu bilan birga, amaliyotdagi mavjud muammolar va ularni hal etish yo‘llari ko‘rib chiqilib, istiqbolda erishilishi lozim bo‘lgan ustuvor yo‘nalishlar yoritilgan. Maqolada xalqaro tajribalar asosida taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: Barqaror rivojlanish, xalqaro maqsadlar, BMT SDG, milliy strategiya, ijtimoiy adolat, ekologik muvozanat, iqtisodiy o‘rish, O‘zbekiston, innovatsiya, yashil iqtisodiyot.

XXI asrda dunyo mamlakatlari oldida turgan eng dolzarb vazifalardan biri — bu **barqaror rivojlanishni** ta‘minlash masalasidir. Iqtisodiy o‘rish, atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy adolatni uyg‘unlashtirgan ushbu yondashuv global kun tartibida alohida o‘rin egallaydi. 2015-

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

yilda BMT tomonidan tasdiqlangan **2030 yilgacha bo‘lgan Barqaror rivojlanish maqsadlari** (Sustainable Development Goals — SDGs) dunyo davlatlari oldiga 17 ta global maqsad va 169 ta vazifani qo‘ydi. Bu maqsadlar nafaqat rivojlangan mamlakatlar, balki rivojlanayotgan davlatlar uchun ham yo‘l xaritasiga aylandi. O‘zbekiston ham ushbu global tashabbusni qo‘llab-quvvatlab, milliy strategik hujjatlar orqali barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishni o‘zining asosiy ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilagan. Mazkur maqolada ushbu jarayonning xalqaro va milliy ko‘rinishlari, amaliy jihatlari va istiqbollari tahlil qilinadi.

1. Barqaror rivojlanishning xalqaro kontseptsiyasi

Barqaror rivojlanish kontseptsiyasi 1987-yilda BMTning "Our Common Future" (Bizning umumiy kelajagimiz) nomli hisobotida e‘lon qilingan. Ushbu kontseptsiya uchta asosiy ustunga tayanadi:

- **Iqtisodiy rivojlanish** – resurslardan oqilona foydalanib, doimiy o‘shishni ta‘minlash.
- **Ijtimoiy tenglik** – kambag‘allikni qisqartirish, ta‘lim va sog‘liqni saqlashga keng imkoniyatlar yaratish.

- **Ekologik barqarorlik** – tabiat resurslarini asrash, iqlim o‘zgarishiga qarshi kurashish.

2015-yil 25-sentabrda BMT Bosh Assambleyasida 193 ta mamlakat tomonidan **2030 Barqaror rivojlanish kun tartibi** qabul qilindi. Unda quyidagi asosiy yo‘nalishlar belgilandi:

- Qashshoqlikka barham berish;
- Sifatli ta‘lim va sog‘liqni saqlash;
- Gender tengligi;
- Toza suv va sanitariya;
- Arzon va toza energiya;
- Innovatsiyalar va infratuzilmani rivojlantirish;
- Iqlim o‘zgarishlariga qarshi choralar ko‘rish.

2. O‘zbekistonda barqaror rivojlanish siyosati

O‘zbekiston Respublikasi barqaror rivojlanishning xalqaro maqsadlarini o‘z milliy taraqqiyot strategiyalariga moslashtirib bormoqda. Jumladan:

- **2017–2021 yillarda Harakatlar strategiyasi** – huquqiy islohotlar, iqtisodiy liberallashtirish, ijtimoiy sohalarni rivojlantirish.

- **2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston Taraqqiyot Strategiyasi** – barqaror iqtisodiy o‘shish, yashil energetika, raqamli texnologiyalarni joriy etish, kambag‘allikni qisqartirish kabi yo‘nalishlar.

Bundan tashqari, **Milliy SDG indikatorlar tizimi** ishlab chiqilib, BMTga muvofiq monitoring va baholash ishlari olib borilmoqda.

3. Soha kesimidagi amaliy yondashuvlar

a) Qishloq xo‘jaligi

2020-yildan boshlab qishloq xo‘jaligida barqarorlikni oshirish uchun suv tejovchi texnologiyalar, agrotexnika, ekoinnovatsiyalar keng joriy etilmoqda. “Yashil makon” umumxalq loyihasi ekologik muvozanatga xizmat qilmoqda.

b) Energetika

Iqlim oʻzgarishiga qarshi kurashish doirasida quyosh va shamol elektr stansiyalari barpo etilmoqda. Masalan, Navoiy va Buxoro viloyatlarida yirik quyosh elektr stansiyalari ishga tushirilgan.

c) Taʼlim va sogʻliqni saqlash

Qishloq joylarida zamonaviy maktab va poliklinikalar qurilishi, “Elektron sogʻliqni saqlash” tizimining joriy etilishi raqamli transformatsiyaning bir qismidir.

Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun quyidagi strategik yechimlar muhim:

1. Tizimli rejalashtirish

Har bir sektor (sogʻliqni saqlash, taʼlim, sanoat, transport, energetika)da barqarorlik indikatorlari joriy etilishi lozim.

2. Mahalliy darajada ishtirokni kuchaytirish

Hududiy va mahalliy darajada fuqarolar, NNT va biznes tuzilmalarining hamkorligini kengaytirish zarur.

3. Ekologik taʼlim va madaniyatni rivojlantirish

Yoshlar va aholining keng qatlamlari uchun ekologik va barqaror rivojlanish boʻyicha maʼrifiy dasturlar ishlab chiqish kerak.

4. Xalqaro hamkorlik

UNDP, GIZ, KOICA, JICA kabi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda grant va texnik yordam loyihalarini kengaytirish istiqbolli hisoblanadi.

Barqaror rivojlanish – bu nafaqat davlat siyosatining bir boʻlagi, balki jamiyat hayotining har bir qatlamiga taʼsir etuvchi strategik yoʻnalishdir. Oʻzbekiston Respublikasi xalqaro tajribalardan foydalangan holda, oʻziga xos barqaror rivojlanish modelini shakllantirmoqda. Mavjud resurslar, innovatsion yondashuvlar va kuchli siyosiy iroda yordamida 2030 yilgacha boʻlgan maqsadlarga erishish uchun salohiyat mavjud. Buning uchun ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik sohalarda uygʻun harakat zarur. Barqaror rivojlanish bugungi kunda insoniyat taraqqiyotining markazida turgan strategik tushuncha boʻlib, u nafaqat iqtisodiy oʻsish, balki ijtimoiy adolat va ekologik muvozanatni taʼminlash orqali global xavfsizlik va barqarorlikka xizmat qiladi. Mazkur maqolada tahlil etilganidek, BMT tomonidan qabul qilingan **2030 yilgacha barqaror rivojlanish maqsadlari** (SDGs) — jahon hamjamiyati oldiga muhim vazifalarni qoʻymoqda. Ushbu maqsadlar umumiy harakat, hamkorlik, innovatsiyalar va siyosiy iroda orqali amalga oshirilishi mumkin. Oʻzbekiston Respublikasi ham bu borada faol qadamlar tashlab, milliy taraqqiyot strategiyalarini mazkur global maqsadlar bilan uygʻunlashtirib bormoqda. Respublikada amalga oshirilayotgan islohotlar, “Yashil makon” loyihalari, energetika sektoridagi transformatsiyalar, qishloq xoʻjaligidagi barqaror texnologiyalar, shuningdek, raqamli xizmatlarning rivojlanishi – bularning barchasi barqarorlik yoʻlida tashlanayotgan ijobiy qadamlardir. Shu bilan birga, amalga oshirilayotgan siyosatning samaradorligini yanada oshirish, jamiyatning barcha qatlamlarini bu jarayonga jalb qilish,

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

yoshlar, ayollar, mahalliy hokimiyat va fuqarolik jamiyati institutlarining roli va faolligini kuchaytirish — dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ekologik madaniyat va barqarorlik madaniyatini shakllantirish esa uzoq muddatli ijtimoiy taraqqiyot kafolatidir.

Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda quyidagi jihatlar muhim ahamiyat kasb etadi:

- **Holatni tahlil qilish asosida siyosiy qarorlar qabul qilish;**
- **Statistik monitoring va indikatorlar tizimini takomillashtirish;**
- **Innovatsiyalarni milliy iqtisodiyotga integratsiya qilish;**
- **Xalqaro moliyaviy va texnik ko‘makdan oqilona foydalanish;**
- **Ta’lim tizimida barqaror rivojlanish tushunchasini keng joriy etish.**

Shu boisdan, kelgusida O‘zbekistonda barqaror rivojlanishning asosiy kafolati sifatida — ijtimoiy hamjihatlik, iqtisodiy mustahkamlik va ekologik mas’uliyat uyg‘unligiga asoslangan kompleks yondashuvni shakllantirish muhim. Bu yo‘lda xalqaro tajribalarni o‘rganish, innovatsion g‘oyalarni ommalashtirish va mahalliy resurslardan samarali foydalanish hal qiluvchi omillar sirasiga kiradi.

Yakuniy xulosa shuki: **barqaror rivojlanish — bu faqat davlat siyosati emas, balki har bir fuqaroning shaxsiy mas’uliyatidir.** Har bir inson o‘z hayotida barqarorlik tamoyillarini qo‘llasa, jamiyat barqaror bo‘ladi, barqaror jamiyat esa farovon kelajak poydevorini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA SAYTLAR:

1. Birlashgan Millatlar Tashkiloti rasmiy sayti – <https://sdgs.un.org>
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti – <https://president.uz>
3. UNDP Uzbekistan – <https://www.undp.org/uzbekistan>
4. Iqtisodiy taraqqiyot va kambag‘allikni qisqartirish vazirligi materiallari – www.mineconomy.uz
5. “Barqaror rivojlanish asoslari”, Toshkent, 2022
6. O‘zbekiston Respublikasi ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o‘zgarishi vazirligi – www.eco.gov.uz
7. “2030 yilgacha bo‘lgan Barqaror rivojlanish maqsadlari” bo‘yicha Milliy hisobotlar, 2020, 2023
8. O‘zbekiston Respublikasi davlat statistika qo‘mitasi – www.stat.uz
9. JICA, KOICA va boshqa donor tashkilotlar loyihalari hisobotlari

MAHMUDKHOJA BEHBUDIY — A PROMINENT ENLIGHTENER AND LEADER OF THE JADIDISM MOVEMENT

Zaripova Aziza Marif qizi

Uzbekistan State World Languages University

1st-year student of English Philology